

Sygn. akt I PK 131/18

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 1 października 2019 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Romualda Spyt (przewodniczący)

SSN Dawid Miąsik (sprawozdawca)

SSN Zbigniew Myszka

w sprawie z powództwa J.C.
przeciwko C. Spółce z ograniczoną odpowiedzialnością w Ł.
o ryczałty za noclegi ,
po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy i Ubezpieczeń
Społecznych w dniu 1 października 2019 r.,
skargi kasacyjnej powoda od wyroku Sądu Okręgowego - Sądu Pracy i
Ubezpieczeń Społecznych w Ł.
z dnia 29 grudnia 2017 r., sygn. akt VIII Pa (...),

**uchyla zaskarżony wyrok w punktach 1 i 3 i przekazuje w tym
zakresie sprawę Sądowi Okręgowemu w Ł. do ponownego
rozpoznania wraz z rozstrzygnięciem o kosztach postępowania
kasacyjnego.**

UZASADNIENIE

Wyrokiem z 10 listopada 2016 r., X P (...) Sąd Rejonowy w Ł. uwzględnił częściowo powództwo J.C. (powód), wniesione przeciwko C. Spółka z o.o.

(pozwany), dotyczące zasądzenia wynagrodzenia za pracę w godzinach nadliczbowych oraz ryczału za noclegi wraz z ustawowymi odsetkami.

Sąd Rejonowy ustalił, że powód został zatrudniony u pozwanego 2 grudnia 2011 r., zaś 29 sierpnia 2012 r. jego stosunek pracy został przedłużony na czas nieokreślony. W umowach zawartych przez powoda z pozwanym ustalono, że wynagrodzenie będzie płatne włącznie z dietami z tytułu podróży służbowej poza terenem kraju w wysokości określonej zgodnie z załącznikiem do rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Socjalnej z dnia 19 grudnia 2002 r. w sprawie wysokości oraz warunków ustalania należności przysługujących pracownikowi zatrudnionemu w państwowej lub samorządowej jednostce sfery budżetowej z tytułu podróży służbowej poza granicami kraju (Dz.U. z 2002 r. Nr 236, poz. 1991, dalej jako rozporządzenie delegacyjne).

Sąd Rejonowy ustalił ponadto, że od dnia 21 marca 2008 r. w pozwanej spółce obowiązywał regulamin wynagradzania, w myśl którego wynagrodzenie kierowców mogło składać się z wynagrodzenia zasadniczego, ryczału za pracę w porze nocnej, ryczału za pracę w nadgodzinach, premii uznaniowej i nagrody. Postanowienia regulaminu, zawarte w rozdziale IV „Wypłacanie innych świadczeń” w § 7 pkt 1 wskazywały, że „pracownikom z tytułu podróży służbowej przysługują diety w wysokości i na zasadach określonych w przepisach ogólnie obowiązujących z wyjątkiem kierowców”. Kierowcom przysługiwały diety w zryczałtowanej wysokości (pkt 2). Wysokość oraz zasady naliczania ryczału określonego w pkt 2 dla kierowców każdorazowo określał Prezes lub osoba upoważniona w formie zarządzenia. W § 10 regulaminu wskazano, że w sprawach nieuregulowanych mają zastosowanie przepisy powszechnie obowiązujące. Wysokość zryczałtowanej diety należnej kierowcy określał załącznik nr 1 do regulaminu wynagradzania, gdzie w § 2 ustalono zryczałtowaną dietę za każdy dzień pobytu w podróży służbowej poza granicami kraju na poziomie 40 Euro. Treść regulaminu wynagradzania uległa zmianie od dnia 8 listopada 2012 r. Zgodnie z postanowieniami nowego regulaminu, zawartymi w rozdziale IV „Wypłacanie innych świadczeń” w § 7 pkt 1 pracownikom z tytułu podróży służbowej przysługiwały diety w wysokości i na zasadach określonych w przepisach ogólnie obowiązujących z wyjątkiem kierowców. Kierowcom przysługiwał zwrot kosztów noclegów w zryczałtowanej wysokości

(pkt 4). Wysokość oraz zasady naliczania ryczałtu określonego w pkt 4 dla kierowców każdorazowo określał Prezes lub osoba upoważniona w formie zarządzenia. Ryczałt za nocleg w podróży na obszarze kraju oraz poza granicami nie mógł być niższy niż ryczałt należny za nocleg na podstawie przepisów o kosztach podróży służbowej pracownika na obszarze kraju zatrudnionego w państwowej lub samorządowej jednostce sfery budżetowej (pkt 5).

Sąd pierwszej instancji ustalił ponadto, że zarządzeniem nr 7 do regulaminu wynagradzania z 24 października 2012 r. ustalono dla kierowców zryczałtowaną dietę w wysokości 30 Euro za każdy dzień pobytu w podróży służbowej poza granicami kraju oraz zryczałtowany koszt noclegu w wysokości 10 Euro poza granicami kraju (§ 2). Zryczałtowana dieta za każdy dzień pobytu w podróży służbowej na terenie kraju wyniosła 15 Euro, a zryczałtowany koszt noclegu 10 Euro. Powód nie otrzymywał z tytułu podróży służbowych ryczałtów za noclegi.

W tak ustalonym stanie faktycznym Sąd Rejonowy uznał, że kierowcom przysługuje zwrot kosztów noclegu według zasad ustalonych w przepisach wykonawczych wydanych na podstawie art. 77⁵ § 2 k.p., chyba że korzystniejsze dla nich zasady zostały ustalone według art. 77⁵ § 3 k.p. (w układzie zbiorowym pracy lub w regulaminie wynagradzania albo w umowie o pracę, jeżeli pracodawca nie jest objęty układem zbiorowym pracy lub nie jest obowiązany do ustalenia regulaminu wynagradzania). Sąd Rejonowy zauważył, że przepisy rozporządzenia wykonawczego wydanego na podstawie delegacji ustawowej zawartej w art. 77⁵ k.p. ustalają pewien minimalny standard, zaś akty niższej rangi mogą kształtować te stosunki indywidualnie w sposób korzystniejszy, ale nie w sposób mniej korzystny.

Sąd Rejonowy zwrócił uwagę, że w dacie podjęcia przez powoda zatrudnienia w pozwanej spółce obowiązywał regulamin wynagradzania z dnia 21 marca 2008 r., w którym brak było uregulowań dotyczących ryczałtów za noclegi. Regulamin ten został zmieniony w dniu 8 listopada 2012 r. W nowej wersji przewidywał on, że wynagrodzenie kierowców mogło składać się z wynagrodzenia zasadniczego, ryczałtu za pracę w porze nocnej, ryczałtu z pracę w nadgodzinach, ryczałtu za noclegi, ryczałtu za czas dyżuru, premii uznaniowej i nagrody. Kwestie należności z tytułu podróży służbowych uregulowano w § 7 pkt 2-5. Mimo zmiany treści regulaminu wynagradzania z mocą od dnia 8 listopada 2012 r., powód nie

otrzymał od pracodawcy wypowiedzenia zmieniającego w tym zakresie. Także na drukach zawierających rozliczenia zagranicznej podróży służbowej pracodawca nie dokonywał rozróżnienia na kwotę diety i ryczału za nocleg. Sąd Rejonowy przyjął, że przepisy wewnętrzne obowiązujące w pozwanej spółce do 8 listopada 2012 r. w ogóle nie przewidywały ryczałtów za noclegi, a jedynie dietę w kwocie 40 Euro. Od 8 listopada 2012 r. przepisy wewnętrzne przewidywały zmniejszenie diety do 30 Euro i wprowadzenie ryczału za noclegi w wysokości 10 Euro. Uregulowanie to było mniej korzystne dla powoda, gdyż nie tylko ograniczało pierwotnie przyznaną dietę z kwoty 40 do 30 Euro, ale też przewidywało mniej korzystne niż powszechnie obowiązujące przepisy uregulowanie wysokości należnego kierowcy ryczału za noclegi. Sąd Rejonowy uznał, że postanowienia układu mniej korzystne dla pracowników wprowadza się w drodze wypowiedzenia dotychczasowych warunków umowy o pracę lub innego aktu, stanowiącego podstawę nawiązania stosunku pracy. Sąd Rejonowy podkreślił ponadto, że do 8 listopada 2012 r. regulamin wynagradzania w ogóle nie przewidywał ryczałtów za noclegi, a jedynie dietę w kwocie 40 Euro. Nie można zatem uznać, że było to uregulowanie bardziej korzystne niż powszechnie obowiązujące przepisy.

Sąd pierwszej instancji nie podzielił stanowiska pozwanego, że wypłacana u niego dieta obejmowała zarówno kwotę tzw. strawnego jak i ryczału za noclegi. Przede wszystkim stanowisko pozwanego w tym zakresie było nieprzekonujące i niekonsekwentne. Początkowo bowiem podniesione zostało, że ryczałt za nocleg nie należy się powodowi z uwagi na zapewnienie bezpłatnego noclegu w przystosowanej do tego kabinie, a później, że wypłata ryczału za noclegi następowała w ramach korzystnie określonej diety. Z tych też przyczyn Sąd Rejonowy uznał za konieczne częściowe uwzględnienie powództwa.

Apelację od powyższego wyroku Sądu Rejonowego wniósł pozwany, zaskarżając go w części obejmującej uwzględnienie powództwa.

Wyrokiem z 29 grudnia 2017 r., VIII Pa (...) Sąd Okręgowy w Ł. uwzględnił częściowo apelację pozwanego i rozstrzygnął o kosztach procesu.

Sąd Okręgowy zaznaczył, że w pozwanym zakładzie pracy obowiązywał regulamin wynagradzania, który określał należności przysługujące pracownikowi z tytułu odbycia podróży służbowej poza granicami kraju, a pozwany dokonywał

rozliczeń zgodnie z zasadami określonymi w regulaminie wynagradzania i wypłat powodowi świadczenia z tytułu podróży służbowej obliczone zgodnie z postanowieniami tego zakładowego aktu prawnego.

Sąd Okręgowy dostrzegł, że wypłacane powodowi należności były sformułowane jako „zryczałtowana dieta”, uznał jednak, że z ustaleń fatycznych sprawy wynika, że pracodawca ustalał stosunkowo wysokie stawki zryczałtowanej diety dziennej z tytułu podróży służbowych poza granicami kraju wynoszące w poszczególnych okresach 40 Euro i 30 Euro. Jednocześnie w przepisach zakładowych obowiązywała regulacja, że ryczałt za noclegi nie mógł być niższy niż ryczałt należny za nocleg z tytułu podróży służbowej na terenie kraju, wynikający z powszechnie obowiązującego w tym zakresie rozporządzenia. W ocenie Sądu Okręgowego, świadczenie ustalone przez strony stosunku pracy na poziomie 40 i 30 Euro nie dotyczyło zatem tylko diet w rozumieniu kwot przeznaczonych na pokrycie kosztów wyżywienia i inne drobne wydatki. Tak wysoka dieta wypłacana przed cały okres zatrudnienia miała pokrywać całość roszczeń powoda z tytułu diet, jak również ryczałtu za noclegi. Można zatem przyjąć, że świadczenie określone przepisami wewnątrzzakładowymi mianem „diety” miało służyć pokryciu wszelkich kosztów podróży służbowej, przy czym z uwagi na uznanie, że pracodawca zapewnił pracownikowi nocleg w kabinie pojazdu, jego zamiarem była wypłata dodatkowo świadczenia związanego z ryczałtem za noclegi na poziomie minimalnym, a więc według stawki obowiązującej w tym zakresie dla pracowników sfery budżetowej, wykonujących podróże służbową.

Skargę kasacyjną od powyższego wyroku Sądu Okręgowego wniósł powód, zaskarżając go w zakresie, w jakim Sąd oddalił powództwo o zasądzenie ryczałtu za noclegi. Powód wniósł o uchylenie zaskarżanego wyroku i przekazanie Sądowi Okręgowemu do ponownego rozpoznania przy uwzględnieniu kosztów postępowania kasacyjnego. Ewentualnie wniósł o zmianę wyroku w zaskarżonej części i oddalenie apelacji pozwanego w całości oraz zasądzenie kosztów postępowania pierwszo- i drugoinstancyjnego. Powód zarzucił naruszenie: 1) art. 378 i art. 382 k.p.c., przez nierozpoznanie sprawy w granicach zaskarżenia i oparcie rozstrzygnięcia jedynie na części zgromadzonego w sprawie materiału procesowego, w szczególności z pominięciem pierwotnej treści § 2 ust. 3 i § 7

regulaminu wynagradzania z 21 marca 2008 r., zmiany § 2 ust. 3 i § 7 regulaminu wynagradzania z 21 marca 2008 r. dokonanej z dniem 8 listopada 2012 r., zarządzenia nr 1 do regulaminu wynagradzania z 2 marca 2012 r., zarządzenia nr 7 do regulaminu wynagradzania z 24 października 2012 r., a także z pominięciem twierdzeń i oświadczeń pozwanego wyrażanych zarówno w pismach procesowych (odpowieź na pozew, apelacja) jak i na rozprawach o braku prawa powoda do ryczałtów za noclegi z uwagi na okoliczność, że noclegi odbywał w kabinie pojazdu i nie ponosił z tego tytułu żadnych kosztów, co z kolei miało przesądzać o zapewnieniu przez pracodawcę bezpłatnego noclegu, zwalniającego z obowiązku zwrotu kosztów oraz z pominięciem treści umowy o pracę z 1 grudnia 2011 r., umowy o pracę z 1 marca 2012 r. i umowy o pracę z 29 sierpnia 2012 r., zwłaszcza z pominięciem ich § 5; 2) art. 328 § 2 w związku z art. 391 § 1 i art. 387 § 2¹ k.p.c., przez brak w uzasadnieniu przedstawienia podstawy faktycznej wyroku, dowodów, na których Sąd Odwoławczy się oparł, i przyczyn, dla których innym dowodom odmówił wiarygodności i mocy dowodowej w sytuacji, gdy Sąd ten przeprowadził uzupełniające postępowanie dowodowe oraz zmienił ustalenia faktyczne Sądu pierwszej instancji, zwłaszcza w zakresie tego, jakie świadczenia związane z podróżą służbową obejmowała wypłacana przez pozwanego dieta; 3) § 7 regulaminu wynagradzania z 21 marca 2008 r. w wersji pierwotnej, czyli obowiązującej w okresie od 21 marca 2008 r. do 7 listopada 2012 r., przez jego błędną wykładnię i przyjęcie, że przewidziana tam dieta obejmowała także koszty noclegu, podczas gdy wykładnia językowa i systemowa tego postanowienia jak również wykładnia autentyczna i historyczna wskazują, że dieta ta obejmowała wyłącznie koszty wyżywienia i inne drobne wydatki; nie obejmowała natomiast kosztów noclegu; 4) art. 241¹³ § 2 w związku z art. 77² § 5 k.p., przez ich niezastosowanie i przyjęcie, że dla wprowadzenia do treści indywidualnego stosunku pracy mniej korzystnych postanowień § 7 regulaminu wynagrodzenia, poczynając od 8 listopada 2012 r. w zakresie diety i ryczałtu za noclegi, wystarczające było zapoznanie się z treścią regulaminu poświadczone oświadczeniem o zapoznaniu się, podczas gdy zgodnie z treścią wyżej wymienionych przepisów dla wprowadzenia takich postanowień konieczne jest wypowiedzenie zmieniające lub porozumienie zmieniające, które w okolicznościach

sprawy nie miało miejsca, a w konsekwencji zmiany te w stosunku do powoda nie były skuteczne; 5) art. 5 k.p. oraz art. 2 pkt 7 i art. 4 ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o czasie pracy kierowców (jednolity tekst: Dz.U. z 2012 r., poz. 1155 ze zm., dalej jako ustawa o czasie pracy kierowców) w związku z art. 77⁵ § 1, 2, 3 i 5 k.p. w związku § 9 ust. 1, 2 i 4 rozporządzenia delegacyjnego przez ich niezastosowanie i odmowę zasądzenia na rzecz powoda ryczałtów za noclegi w wysokości wynikającej z załącznika do rozporządzenia delegacyjnego w spornym okresie, podczas gdy art. 2 pkt 7 ustawy o czasie pracy kierowców formułuje definicję podróży służbowej i nie stanowił przedmiotu kontroli konstytucyjnej, a więc nadal obowiązuje w systemie prawa zaś immanentną cechą podróży służbowych są wydatki po stronie pracownika, które ostatecznie powinien zrekompensować pracodawca, a podstawę prawną ku temu, w sytuacji stwierdzenia niekonstytucyjności art. 21a ustawy o czasie pracy kierowców, stanowi art. 77⁵ § 1 k.p., zaś w sytuacji gdy pracodawca nie ureguje zasad wypłaty należności z tytułu podróży służbowej w regulaminie wynagradzania, w układzie zbiorowym prawa pracy lub w umowie o pracę, należy stosować przepisy rozporządzenia wydanego na podstawie art. 77⁵ § 2 k.p.; 6) art. 65 § 2 k.c. w związku z art. 300 k.p. przez jego niezastosowanie do wykładni treści umów o pracę, głównie § 5 umów o pracę, prowadzące w konsekwencji do błędnego uznania, że należności z tytułu podróży służbowej, w tym koszty noclegu, zostały uregulowane wyłącznie w regulaminie wynagradzania, a w konsekwencji do uznania, że zasady ustalania należności z tytułu podróży służbowych wynikające z rozporządzeń wykonawczych nie mają zastosowania do powoda.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Skarga kasacyjna okazała się zasadna, choć nie wszystkie podniesione w niej zarzuty zasługiwały na uwzględnienie.

Na wstępie należy przypomnieć, że w kwestii prawa kierowców w transporcie międzynarodowym do ryczałtu za nocleg w orzecznictwie Sądu Najwyższego ukształtowały się następujące poglądy. Po pierwsze, zgodnie z wyrokiem Sądu Najwyższego z 21 lutego 2017 r., I PK 300/15 (LEX nr 2242158), po wyroku

Trybunału Konstytucyjnego z 24 listopada 2016 r. (K 11/15, OTK-A 2016, poz. 93) nie stosuje się art. 21a ustawy o czasie pracy kierowców, ale stosuje się art. 77⁵ § 5 k.p., gdy pracodawca nie uregulował zasad zwrotu należności z tytułu podróży służbowej w układzie zbiorowym pracy, regulaminie wynagradzania lub umowie o pracę (zob. także wyroki Sądu Najwyższego z 8 marca 2017 r., II PK 409/15, LEX nr 2306366 i I PK 410/15, LEX nr 2306367). Pod pojęciem „nieuregulowania” zwrotu tej należności rozumieć należy sytuację, w której zakładowe źródła prawa pracy albo umowa o pracę w ogóle nie regulują tej należności z tytułu podróży służbowej jaką jest ryczałt za nocleg albo wyłączają prawo pracownika do tego świadczenia. Oznacza to, że także w przypadku uregulowania przez pracodawcę kwestii diet i pominięcia kosztów noclegu u pracodawcy nie ma wewnętrznych regulacji, o których mowa w art. 77⁵ § 3 k.p., a zatem konieczne jest sięgnięcie do przepisów powszechnie obowiązujących (wyrok Sądu Najwyższego z 19 grudnia 2019 r., I PK 249/16, LEX nr 2440465).

Po drugie, w przypadku obowiązywania u pracodawcy zakładowych unormowań dotyczących ryczałtu za noclegi w zagranicznej podróży służbowej kierowcy zatrudnionego w transporcie międzynarodowym stosuje się te unormowania, nawet jeżeli stawki ryczałtu za nocleg były niższe od ustalonych przepisami wydanymi na mocy art. 77⁵ k.p., a pojazd był wyposażony w kabinę do spania (wyrok Sądu Najwyższego z 9 marca 2017 r., I PK 309/15, LEX nr 2273875; uchwała składu siedmiu sędziów Sądu Najwyższego z 26 października 2017 r., III PZP 2/17, LEX nr 2379708).

Po trzecie, w przypadku uregulowania prawa do ryczałtu w postanowieniach dotyczących diet, przyznane w regulaminie wynagradzania świadczenie nazwane dietą i przekraczające wielokrotnie jej wysokość z powszechnie obowiązujących przepisów, może zostać ewentualnie zakwalifikowane przez sąd jako zaspokajające należności pracownika także w strefie ryczałtu za noclegi (wyroki Sądu Najwyższego z 30 maja 2017 r., I PK 154/16, LEX nr 2353606 oraz I PK 148/16, LEX nr 2319690). W tym zakresie Sąd Najwyższy uznawał przykładowo, że kwota 10 euro przewidziana na pokrycie kosztów noclegu nie musi być uznana za niekompensującą kosztów takiego noclegu, zwłaszcza gdy w postępowaniu

sądowym powód nie wykazywał zasadności wyższej należności (wyrok Sądu Najwyższego z 8 maja 2019 r., I PK 27/18, niepubl.).

Odnosząc powyższe zapatrywania do niniejszej sprawy należy na wstępie przypomnieć, że powód dochodził tylko – co jest istotne dla skargi kasacyjnej – roszczeń z tytułu ryczałtów za noclegi (a nie dodatkowo diet). W dalszej kolejności należy zwrócić uwagę, że do 8 listopada 2012 r. na podstawie regulaminu wynagradzania obowiązującego u pracodawcy, kierowcom przysługiwały tylko diety w ryczałtowanej wysokości wynoszącej 40 Euro za dzień podróży służbowej poza granicami kraju. Regulamin nie zawierał żadnego postanowienia dotyczącego ryczałtów za nocleg. Natomiast od 8 listopada 2012 r. dla kierowców ustalono ryczałtowaną dietę w wysokości 30 Euro oraz ryczałt tytułem zwrotu kosztów noclegu w wysokości 10 Euro. Sąd pierwszej instancji ustalił, że przed 8 listopada 2012 r. powód nie otrzymywał z tytułu podróży służbowych ryczałtów za noclegi a tylko diety. Opierając się na powyższych ustaleniach, Sąd drugiej instancji przyjął, że u pozwanego pracodawcy obowiązywały w regulaminie wynagradzania regulacje w zakresie przysługiwania powodowi należności z tytułu podróży służbowych w postaci „ryczałtowanej diety” a jednocześnie zgodnie z załącznikiem nr 1 do tego regulaminu ryczałt za dobę podróży nie mógł być niższy od diety z tytułu podróży służbowej na terenie kraju. Na tej podstawie przyjął, że wypłacana powodowi „ryczałtowana dieta” w wysokości 40 Euro miała pokrywać całość należności z tytułu podróży służbowej.

Ze stanowiskiem Sądu drugiej instancji nie można się zgodzić z następujących powodów. Po pierwsze, dołączony do akt sprawy regulamin wynagradzania w brzmieniu obowiązującym do 8 listopada 2012 r. nie zawiera żadnego postanowienia, które odnosiłoby się do obowiązku pracodawcy wypłaty ryczałtu za nocleg w czasie podróży służbowej. Nie zawiera także postanowienia, z którego wynikałoby, że przewidziana w nim dieta ma służyć pokryciu wszystkich kosztów ponoszonych przez pracownika w związku z podróżą służbową. Po drugie, z załącznika nr 1 do regulaminu wynagradzania (k. 95), który posługuje się sformułowaniem „ryczałt za dobę podróży”, wynika jedynie, że ustalono „ryczałtowaną dietę” za każdy dzień podróży służbowej, a nie że ustalono kwotę należności przysługujących pracownikowi tytułem pokrycia wszystkich kosztów

związanych z podróżą służbową. Po trzecie, Sąd drugiej instancji nie wskazał żadnych dowodów, na których oparł swoje założenie co do podwójnego charakteru świadczenia nazwanego „dieta w zryczałtowanej wysokości”, z których wynikałoby, że pracodawca i pracownicy rozumieli pod tym podjęciem zbiorcze świadczenie pracodawcy tytułem zwrotu wszystkich kosztów podróży służbowej za granicą. W orzecznictwie Sądu Najwyższego przyjęto, że choć nie ma przeszkód, aby wszystkie należności na pokrycie kosztów związanych z podróżą służbową zostały określone w postaci jednego świadczenia ryczałtowego, to jednak taka wykładnia regulaminu wynagradzania i załączników do niego musi być oparta na konkretnych i weryfikowalnych ustaleniach faktycznych oraz ich prawidłowej subsumcji prawnej (por. wyroki Sądu Najwyższego: z dnia 21 lutego 2017 r., I PK 300/15, LEX nr 2242158; z 14 lutego 2017 r., I PK 77/16, LEX nr 2258054; z 8 marca 2017 r., II PK 410/15, LEX nr 2306367; z 9 marca 2017 r., I PK 309/15 lub z 13 grudnia 2017 r., III PK 149/16, LEX nr 2435631). Jak zaś już wyjaśniono w wyroku Sądu Najwyższego z 17 maja 2018 r., I PK 75/17 (LEX nr 2549260), podwójnego charakteru „zryczałtowanej diety” jako świadczenia pracodawcy obejmującego dietę właściwą oraz ryczałt za nocleg nie można domniemywać, zwłaszcza że u pozwanego pracodawcy dopiero od 8 listopada 2012 r. rozróżniono w regulaminie wysokość świadczenia z tytułu diety oraz z tytułu ryczałtu za nocleg, a w toku niniejszego postępowania pracodawca twierdził, że powodowi nie przysługiwało prawo do ryczałtu za nocleg, co wskazuje, że ryczałt nie wchodził w skład zryczałtowanej diety. Chociaż więc nie jest wykluczone objęcie wszystkich kosztów związanych z podróżą służbową jedną „zbiorczą” należnością, konieczne jest ustalenie przez Sąd drugiej instancji, czy w świetle takiego lakonicznego brzmienia regulaminu wynagradzania oraz uzgodnień między stronami, praktyki stosowania regulaminu oraz sposobu jego rozumienia przez obie strony stosunku pracy (a nie tylko pracodawcy) „dieta ryczałtowa” zaspokajała wszelkie koszty ponoszone przez kierowców w międzynarodowym transporcie samochodowym z tytułu podróży za granicą (por. wyroki Sądu Najwyższego z 27 kwietnia 2017 r., I PK 90/16, LEX nr 2282387 i z 30 maja 2017 r., I PK 154/16, LEX nr 2353606).

W świetle powyższych wywodów za zasadne należało uznać zarzuty naruszenia art. 328 § 2 w związku z art. 391 § 1 i art. 387 § 2¹ k.p.c. oraz art. 5 k.p.

oraz art. 2 pkt 7 i art. 4 ustawy. o czasie pracy kierowców (w związku z art. 77⁵ § 1, 2, 3 i 5 k.p. w związku § 9 ust. 1, 2 i 4 rozporządzenia delegacyjnego oraz § 7 regulaminu wynagradzania z 21 marca 2008 r. w wersji pierwotnej.

Niezasadne okazały się natomiast – przynajmniej na podstawie dotychczasowych ustaleń faktycznych - zarzuty dotyczące naruszenia art. 241¹³ § 2 w związku z art. 77² § 5 k.p. W sytuacji, gdy w regulaminie wynagradzania ani innych źródła prawa pracy obowiązujących u pozwanego nie uregulowano prawa pracownika takiego jak powód do ryczałtu za nocleg z tytułu podróży służbowej, wprowadzenie nowego postanowienia w regulaminowe wynagradzania zawierającego unormowanie dotyczące ryczałtów za nocleg nie wymagało dokonania wypowiedzenia zmieniającego dla wywarcia skutku prawnego w stosunku pracy. Skoro wcześniej nie było regulacji zakładowej w tym zakresie, to jej wprowadzenie było zmianą korzystną dla pracownika w zakresie prawa do ryczałtu i nie wymagało wypowiedzenia zmieniającego. Brak takiego wypowiedzenia miałby znaczenie, gdyby powód dochodził diet. W odniesieniu bowiem do nich doszło w 2012 r. do niekorzystnej dla powoda zmiany polegającej na obniżeniu „ryczałtowanej” diety z 40 Euro do 30 Euro za dzień podróży służbowej.

Mając powyższy na względzie, Sąd Najwyższy orzekł jak w sentencji.

as